

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1945/46 under elfte huvudtiteln, avseende anlagen inom folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde.

(2:a avd.)

Inledning.

I det vid propositionen nr 1 fogade utdraget av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 4 januari 1945 har chefen för folkhushållningsdepartementet såsom inledning till elfte huvudtiteln lämnat en översiktlig redogörelse för de förändringar inom krisförvaltningen, som ägt rum sedan närmast föregående redogörelse i ämnet lämnades riksdagen, och därvid anført bland annat följande.

Bortsett från statens trafikkommission ha de till folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde hörande centrala krisorganen och den lokala krisförvaltningen under år 1944 icke undergått några förändringar av mera väsentlig art. Trafikkommissionens organisation har däremot utvidgats avsevärt genom inrättande av den till kommissionen anknutna s. k. länstrafikledarorganisationen, vilken befunnits nödvändig för att i det alltmera skärpta läget i fråga om bilgummi främja en i möjligaste mån rationell hushållning med landets gummiförråd. En närmare redogörelse för denna organisation kommer jag att i det följande lämna i samband med anmälan av anslag till trafikkommissionen för nästa budgetår.

I detta sammanhang må nämnas, att Kungl. Maj:t i anslutning till utfärdande den 8 januari 1944 av kungörelse om skyddsplacering av varuförråd m. m. förordnade, att för fullgörande av de uppgifter, som enligt kungörelsen skulle ankomma å centrala undanförselmyndigheten, en särskild myndighet, benämnd centrala undanförselbyrån, tills vidare skulle finnas. Kostnaderna för byrån skulle enligt beslut av Kungl. Maj:t tills vidare gäldas av det under elfte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Vissa utredningar och undersökningar. I samband med inrättandet av den nya civilförsvarsorganisationen har byråns verksamhet från och med den 1 oktober 1944 övertagits av civilförsvarsstyrelsen.

För flertalet av här ifrågavarande krisorgan har den under de tidigare krisåren fortgående starka ansvällningen av personalen i stort sett upphört. I vissa fall har en minskning i personalantalet inträtt. Antalet befattnings-

havare under de olika åren från och med slutet av år 1940 hos de centrala krisorgan, inom vilka avlöningarna utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan, framgår av följande tablåer.

	K r i s o r g a n ¹														
	Industrikommissionen					Bränslekommissionen					Livsmedelskommissionen				
	15/12 1940	15/12 1941	15/12 1942	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1940	15/12 1941	15/12 1942	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1940	15/12 1941	15/12 1942	15/12 1943	15/12 1944
Lönegrupp i av Kungl. Maj:t fastställd löneplan															
I (175—325 kr./mån.)..	48	129	164	204	233	13	33	55	61	63	83	131	148	158	100
II (225—375 kr./mån.)..	29	35	58	78	75	41	44	47	23	26	32	31	36	61	100
III (275—425 kr./mån.)..	6	17	28	49	73	20	26	35	40	32	11	25	31	36	43
IV (325—575 kr./mån.)..	7	34	66	80	81	3	13	29	52	54	12	11	19	27	34
V (400—750 kr./mån.)..	36	38	53	78	64	26	35	56	49	40	17	40	45	60	52
VI (550—900 kr./mån.)..	12	16	18	23	21	14	17	22	17	19	10	13	19	24	25
VII (700—1 100 kr./mån.)	10	13	14	15	13	3	5	7	9	10	9	15	20	21	17
Befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden	12	17	19	18	15	14	29	31	30	22	12	16	16	19	22
Summa befattningshavare ²	160	299	420	545	575	134	202	282	231	266	186	282	334	406	393

	K r i s o r g a n ¹														
	Handelskommissionen					Trafikkommissionen					Priskontrollnämnden				
	15/12 1940	15/12 1941	15/12 1942	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1940	15/12 1941	15/12 1942	15/12 1943	15/12 1944	15/12 1940	15/12 1941	15/12 1942	15/12 1943	15/12 1944
Lönegrupp i av Kungl. Maj:t fastställd löneplan															
I (175—325 kr./mån.)..	48	59	56	46	45	7	9	18	17	19	2	10	9	12	10
II (225—375 kr./mån.)..	11	15	14	18	19	4	7	5	6	5	1	13	31	35	26
III (275—425 kr./mån.)..	8	8	11	14	14	—	—	2	1	1	2	4	9	15	19
IV (325—575 kr./mån.)..	3	5	5	8	11	2	1	3	4	6	1	4	5	2	3
V (400—750 kr./mån.)..	10	17	18	16	16	5	5	12	18	19	7	16	38	58	56
VI (550—900 kr./mån.)..	4	4	5	5	4	1	2	—	2	4	1	2	3	6	7
VII (700—1 100 kr./mån.)	6	6	7	7	6	—	—	1	1	1	1	2	7	10	11
Befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden	3	4	5	4	7	6	7	7	10	10	1	6	17	18	1
Summa befattningshavare ²	93	118	121	118	122	25	31	48	59	65	16	57	119	156	149

¹ För rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap gäller civila avlöningsreglementet. För reservförrådsnämnden, krigsförsäkringsnämnden och överrevisionen för krisförvaltningen har särskild löneplan ej fastställts.

² Tillfälliga befattningshavare icke inräknade.

³ Härtill komma 26 länstrafikledare med arvoden av högst 1 000 kronor per månad.

Antalet hos kristidsstyrelserna fast anställda och av styrelserna direkt avlönade befattningshavare under åren 1940—1944 framgår av följande sammanställning.

15/12 1940	235
» 1941	367
» 1942	842
» 1943	1 025
» 1944	940

Utöver här angiven personal tjänstgör inom kristidsstyrelserna ett stort antal befattningshavare, vilka i första hand avlönas av vederbörande systembolag. Därtill komma tillfälliga befattningshavare.

Överrevisionen för krisförvaltningen har i en den 13 december 1944 ingiven promemoria redogjort för sin verksamhet under det gångna året. Vissa av de av revisionen berörda frågorna torde lämpligen bära i detta sammanhang omnämnas. Sålunda har överrevisionen beträffande sakgranskningen, som avser dels löne- och organisationsfrågor och dels utgifter för expenser m. m., anfört i huvudsak följande.

Överrevisionen ser som en av sina uppgifter att tillse att lönesättningen hos de olika krisorganen är i möjligaste mån enhetlig och ej högre än vad som är nödvändigt med hänsyn till förhållandena på arbetsmarknaden. På grund härav har revisionen ålagt krisorganen att lämna fortlöpande uppgifter rörande alla förändringar med avseende å personalens sammansättning, avlöning m. m. Dessa uppgifter införas i ett särskilt kortregister omfattande all personal hos de centrala krisorganen. Vidare har revisionen under året verkställt en särskild utredning rörande vidtagna lönehöjningar år 1943 och orsakerna till desamma samt personalomsättningen nämnda år hos de centrala krisorganen.

På förslag av överrevisionen har livsmedelskommissionen åtagit sig att handlägga ärenden angående utbyte av personal mellan krisorganen i de fall, där överskott respektive brist på arbetskraft uppstår. Liknande »clearing» har beträffande inventarier ordnats genom industrikommissionens centralupphandling.

I de fall där på grund av nya bestämmelser eller ändrade förhållanden förefunnits anledning antaga, att minskning av personal kunnat ske hos ett krisorgan, har överrevisionen kontrollerat att vederbörande krisorgan vidtagit erforderliga åtgärder för att nedbringa personalstyrkan. På förslag av revisionen ha arvoden till vissa i samband med fiskregleringen tillsatta platsombud nedsatts på grund av minskad arbetsbörda. Revisionen har vidare tagit initiativet till vissa undersökningar i arbetsbesparande syfte. Dessa undersökningar verkställas i allmänhet av vederbörande krisorgans egna tjänstemän i samråd med överrevisionen.

I fråga om expenskostnaderna ha särskilda utredningar verkställts rörande bl. a. krisorganens annonsering samt kostnaderna för papper till meddelanden och cirkulär. Genom vidtagna åtgärder i avseende å kristidsstyrelsernas annonsering samt nedbringande i vissa fall av papperskvaliteten ha besparingar kunnat åstadkommas.

Departementschefen anför därefter följande.

Det är i nuvarande läge givetvis vanskligt att förutsäga i vilken omfattning de under folkhushållningsdepartementet lydande myndigheterna komma att under hela nästa budgetår behöva fortbestå för handläggning av i samband med krisen uppkomna frågor. Jag anser mig emellertid i detta sammanhang böra utgå från att krisorganens verksamhet i allt väsentligt måste upprätthållas även nästa budgetår och kommer därför i det följande att hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen anvisa anslag till organens verksamhet. Jag förutsätter nu liksom föregående år, att, därest

förändringar av en eller annan art i krisorganisationen bliva genomförda. de anslag för olika ändamål rörande vilka förslag nu framläggas få tagas i anspråk för nära liggande ändamål.

Under de fyra senaste åren har man vid beräkningarna av anslagen till krisförvaltningen följt den principen, att anslagen i regel upptagits till de belopp som vid bedömningstillfället faktiskt utgått. Detta förfaringsätt anser jag alltså böra tillämpas. I syfte att hålla utgifterna så låga som möjligt ha anslagen icke ställts till förfogande för hela året på en gång, utan endast för ett halvt år i sänder, i samband varmed medelsbehovet — efter hörande av krisrevisionen (intill den 1 januari 1944) och överrevisionen för krisförvaltningen — underkastats granskning.

De av krisorganen för nästa budgetår för avlöningar och omkostnader samt för bidrag till kristidsnämndernas verksamhet äskade anslagen uppgå till i runt tal sammanlagt 29 215 000 kronor mot för innevarande budgetår anvisade anslag å avrundat 29 690 000 kronor. De föreliggande äskandena, som i stort sett motsvara kostnaderna vid nuvarande omfattning av myndigheternas organisation och verksamhet, ge alltså vid handen, att en viss stabilisering numera inträtt med avseende å krisförvaltningens utgifter. Tidigare anslagsäskanden ha sålunda varje år visat avsevärda öknings i jämförelse med de för det löpande budgetåret anvisade anslagen.

I utlåtande över krismyndigheternas anslagsäskanden för avlöningar och omkostnader uttalar *överrevisionen*, att utsikter visserligen syntes föreligga, att krisförvaltningen kunde börja avvecklas under nästa budgetår men att varken avvecklingens omfattning eller takt nu kunde beräknas. Under sådana förhållanden och då anslagen till avlöningar och omkostnader ställdes till myndigheternas förfogande för kortare perioder än hela budgetåret, hade överrevisionen intet att erinra mot att anslagen i fråga i budgeten beräknades på av myndigheterna föreslaget sätt.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen inledningsvis bland annat framhållit, att det i nuvarande läge vore vanskligt att förutsäga i vilken omfattning de under folkhushållningsdepartementet lydande myndigheterna komme att under budgetåret 1945/46 behöva fortbestå för handläggning av i samband med krisen uppkomna frågor. Departementschefen har emellertid ansett sig böra utgå från att krisorganens verksamhet i allt väsentligt måste upprätthållas även nästa budgetår. De förut tillämpade grunderna för beräkningen av anslagen till de olika krisorganen syntes departementschefen alltså böra gälla. Departementschefen har framhållit, att de av krisorganen för budgetåret 1945/46 gjorda anslagsäskandena — innebärande anslagskrav på 29 215 000 kronor mot för innevarande budgetår 29 690 000 kronor — giva vid handen, att en viss stabilisering numera inträtt med avseende å krisförvaltningens utgifter. Tidigare anslagsäskanden hade nämligen varje år visat avsevärda öknings i jämförelse med de för det löpande budgetåret anvisade anslagen.

Utskottet, som icke funnit något att invända mot att den hittills tillämpade principen för beräkningen av anslagen för krisadministrationen följes även för nästa budgetår, har med tillfredsställelse konstaterat, att

den sedan flera år fortgående stegringen av utgifterna för krisförvaltningen numera upphört.

Departementschefens inledningsvis gjorda uttalanden föranleda i övrigt icke någon erinran eller något yttrande från utskottets sida.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet här ovan anfört.

Folkhushållningsdepartementet.

1:o) **Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar.** I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 1, s. 7), vilket innebär en anslagshöjning av automatisk natur med 1 700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för folkhushållningsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	24 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	27 200
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	57 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	19 800
<hr/> Summa kronor 198 300;	

b) till *Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 198 300 kronor.

2:o) **Folkhushållningsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 8), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Folkhushållningsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 17 600 kronor.

Krisförvaltningen.

3:o) **Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar. Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 3 och 4, s. 8 och 9), vilket innebär anvisande av formella anslag till ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

- att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa
- a) till *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar* ett förslagsanslag av 100 kronor;
  - b) till *Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader* ett förslagsanslag av 100 kronor.

4:o) **Statens reservförrådsnämnd: Avlöningar. Statens reservförrådsnämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 5 och 6, s. 9—11), vilket innebär höjning av förstnämnda anslag med 50 000 kronor och i övrigt oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

- att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa
- a) till *Statens reservförrådsnämnd: Avlöningar* ett förslagsanslag av 410 000 kronor;
  - b) till *Statens reservförrådsnämnd: Omkostnader* ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

5:o) **Statens industrikommission: Avlöningar. Statens industrikommission: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 7 och 8, s. 12—16), vilket innebär en minskning av förstnämnda anslag med 100 000 kronor och ökning av det sistnämnda med 93 000 kronor, främst avseende kostnaderna för reseersättningar, statistikbearbetning och övriga expenser, hemställer utskottet,

- att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa
- a) till *Statens industrikommission: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 425 000 kronor;
  - b) till *Statens industrikommission: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 093 000 kronor.

6:o) **Statens bränslekommission: Avlöningar. Statens bränslekommission: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 9 och 10, s. 16—20), vilket innebär minskningar av ifrågavarande anslag med 75 000 respektive 110 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa

a) till *Statens bränslekommission: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 675 000 kronor;

b) till *Statens bränslekommission: Omkostnader* ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

7:o) **Statens livsmedelskommission: Avlöningar. Statens livsmedelskommission: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 11 och 12, s. 21—26), vilket innebär anslagsminskningar med 342 000 respektive 635 000 kronor, betingade av en viss minskning i kommissionens verksamhet, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa

a) till *Statens livsmedelskommission: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 035 000 kronor;

b) till *Statens livsmedelskommission: Omkostnader* ett förslagsanslag av 4 415 000 kronor.

8:o) **Kristidsstyrelserna m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 26—33) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 6 410 000 kronor.

Enligt *livsmedelskommissionens* beräkning skulle anslagsbehovet för ifrågasatt ändamål uppgå till 6 413 000 kronor, fördelade på följande sätt (till jämförelse meddelas jämväl den i 1944 års statsverksproposition gjorda anslagsberäkningen).

	1944 års statsv.-prop.	För 1945/46 äskade belopp
Ordförande och ledamöter	235 000	203 000
Sekreterare och kansliföreståndare	290 000	300 000
Övrig personal å kanslierna	960 000	1 000 000
Föreståndare å kontrollbyråerna	96 000	84 000
Övrig personal å kontrollbyråerna	2 040 000	2 400 000
Föreståndare för bränslekontoren	300 000	300 000
Assistenten, transportledare och bränsleombud å bränslekontoren	480 000	240 000
Övrig personal å bränslekontoren	875 000	864 000
Föreståndare för priskontoren	204 000	198 000
Assistenten och priskontrollanter	192 000	204 000
Övrig personal å priskontoren	156 000	120 000
Spannmålsombud	144 000	144 000
Sakkunniga	76 000	76 000
Kristidsnämnden i Stockholm	70 000	280 000
Summa kronor	6 118 000	6 413 000

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Det av livsmedelskommissionen för nästa budgetår äskade anslaget till avlöningar åt kristidsstyrelsernas personal å i runt tal 6 410 000 kronor överstiger med närmare 300 000 kronor det för innevarande budgetår för samma ändamål anvisade anslaget å 6 120 000 kronor. I jämförelse med de verkliga kostnaderna för sistförflutna budgetår, vilka uppgingo till omkring 6 950 000 kronor, innebär å andra sidan det för nästa budgetår beräknade medelsbehovet en minskning av kostnaderna med omkring 540 000 kronor. Till denna kostnadsminskning har bidragit — förutom de stabilare arbetsförhållanden som den allmänna förbättringen i vårt försörjningsläge medfört — olika av livsmedelskommissionen vidtagna åtgärder i syfte att rationalisera kristidsstyrelseorganisationen. Det förbättrade försörjningsläget har å andra sidan medfört en kvantitativ ökning i arbetsbördan, framförallt genom att antalet ransoneringskuponger och licenser, som skola redovisas till kontrollbyråerna, blivit större. Vidare ha de besparingar, som kunnat göras genom en viss minskning i antalet anställda, i någon mån motverkats av ökade löner till särskilt skrivbiträdespersonalen. Kristidsstyrelserna ha sålunda för att erhålla ny personal eller kunna behålla sin tidigare personal i viss utsträckning varit nödsakade att medgiva högre löner än de förut tillämpade. Det är ej blott de inom andra arbetsområden, såväl statliga som privata, i vissa fall erbjudna bättre löneförmånerna, som medfört svårigheter för kristidsstyrelserna att lösa sina personalfrågor, utan härtill har i väsentlig mån bidragit det förhållandet, att befattningshavare i icke obetydlig utsträckning önskat erhålla anställningar av mera varaktig karaktär än dem som kristidsstyrelserna kunna erbjuda, även om de nya befattningarna icke varit i avlöningshänseende gynnsammare.

Av den i det föregående återgivna sammanställningen av de olika, i förevarande anslag ingående utgiftsposterna framgår, att utgifterna för kontrollbyråerna och för kristidsnämnden i Stockholm ökat mest i förhållande till beräkningarna i 1944 års statsverksproposition. Ökningen av den förra utgiftsposten sammanhänger med en i slutet av år 1943 vidtagen skärpning av tidigare gällande kontrollföreskrifter. Livsmedelskommissionen har härom uttalat, att hittills vunna erfarenheter icke givit belägg för att någon uppmjukning av kontrollen ännu kan tillrådas. För egen del vill jag i detta sammanhang endast framhålla, att jag anser det angeläget, att frågan om kontrollorganisationens omfattning följes med uppmärksamhet, så att organisationen icke hålles större än som med hänsyn till rådande förhållanden kan anses nödvändigt. Den ökade ersättningen till Stockholms stad för kristidsnämndens verksamhet beror på nya, av Kungl. Maj:t jämlikt kungörelsen den 31 augusti 1940 om kristidsnämnd för Stockholms stad godkända grunder för ersättningens beräkande.

Därest kristidsstyrelserna i sin förutsatta omfattning skola jämväl under nästa budgetår på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina mångskiftande uppgifter, torde medel i den omfattning, som livsmedelskommissionen beräknat, behöva stå till förfogande. Jag har på grund härav funnit mig böra godtaga kommissionens uppskattning av medelsbehovet. Anslaget synes emellertid böra avrundas till 6 410 000 kronor.

Utskottet. Utskottet har funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts ifrågakarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kristidsstyrelserna m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 6 410 000 kronor.

9:o) **Kristidsstyrelserna m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, s. 33 och 34), vilket innebär en anslagsminskning med 130 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kristidsstyrelserna m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 1 470 000 kronor.

10:o) **Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 15) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till ifrågavarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

11:o) **Statens handelskommission: Avlöningar. Statens handelskommission: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 16 och 17, s. 36 och 37), vilket innebär höjning av vardera anslaget med 32 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa

a) till *Statens handelskommission: Avlöningar* ett förslagsanslag av 732 000 kronor;

b) till *Statens handelskommission: Omkostnader* ett förslagsanslag av 132 000 kronor.

12:o) **Statens trafikkommission: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 37—39) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 280 000 kronor, i allt väsentligt föranledd av tillkomsten av den jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 januari 1944 inrättade länstrafikledarorganisationen (se kung. 1944: 21). Enligt detta beslut har Kungl. Maj:t förordnat, att till biträde åt kommissionen skulle hos kommissionen vara anställda länstrafikledare, en för varje län, samt en trafikledare för Stockholms stad. Genom brev den 21 januari, den 3 mars och den 21 april 1944 hade Kungl. Maj:t härjämte dels bemyndigat kommissionen att för Stockholms stad anställa jämväl en biträdande trafikledare samt att till länstrafikledarna ävensom till biträdande trafikledaren för Stockholms stad utbetala avlöning med belopp, som kommissionen i varje särskilt fall funne skäligt, dock högst 1 000 kronor i må-

naden, dels ock bestämt, att trafikledaren för Stockholms stad skulle äga uppbära arvode med 200 kronor i månaden.

Inrättandet av denna organisation har, framhåller *departementschefen*, befunnits nödvändigt på grund av det alltmer skärpta läget med avseende å landets försörjning i fråga om bilgummi och syftar till att främja en i möjligaste mån rationell hushållning med landets gummiförråd. Enligt beslutet skall för Stockholms stad och för vart och ett av länen finnas anställd en s. k. länstrafikledare. Dessa trafikledare, som ehuru placerade å länsstyrelserna äro trafikkommissionens tjänstemän, ha att i enlighet med kommissionens anvisningar handhava på kommissionen eljest ankommande ärenden angående regleringen av trafiken i vederbörande län. I dylikt syfte ha de att genom fortlöpande resor hålla sig orienterade om transportmedlens användning inom länen. Därjämte skola länstrafikledarna handhava planläggningen av trafiken vid av krig eller därmed jämförlig orsak skärpt läge i fråga om transportförhållandena.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens trafikkommission: Avlöningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kronor.

13:o) **Statens trafikkommission: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 40), vilket innebär en anslagshöjning med 85 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens trafikkommission: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

14:o) **Statens priskontrollnämnd: Avlöningar. Statens priskontrollnämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 20 och 21, s. 40—43), vilket innebär anslagsminskningar med 7 000 respektive 12 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa
a) till *Statens priskontrollnämnd: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 033 000 kronor;
b) till *Statens priskontrollnämnd: Omkostnader* ett förslagsanslag av 597 500 kronor.

15:o) **Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar. Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 22 och 23, s. 43 och 44), vilket innebär en höjning av det först-

nämnda anslaget med 35 000 kronor och en minskning av det sistnämnda med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 anvisa

a) till *Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 105 000 kronor;

b) till *Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

Statlig lagerhållning m. m.

16:o) **Omkostnader för statlig lagerhållning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 44 och 45), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Omkostnader för statlig lagerhållning* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

17:o) **Omkostnader för statlig inköps- och försäljningsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 45), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet.

att riksdagen må till *Omkostnader för statlig inköps- och försäljningsverksamhet* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

18:o) **Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 26) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed anmäles.

Diverse.

19:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 47) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

20:o) **Bearbetning av uppgifter om fartygs positioner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 47), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet.

att riksdagen må till *Bearbetning av uppgifter om fartygs positioner m. m.* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

21:o) **Kontroll och undersökning av gasgeneratoraggregat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 48—50), vilket innebär en anslagsminskning med 42 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kontroll och undersökning av gasgeneratoraggregat* för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 68 000 kronor.

22:o) **Prisrabattering å vissa livsmedel. Förmalningsersättningar.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkterna 30 och 31) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål kommer utskottet att senare under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

23:o) **Kontroll å standardisering av mjölk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 52), vilket innebär en anslagshöjning med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kontroll å standardisering av mjölk* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

24:o) **Bidrag till hemmens forskningsinstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 52—57) föreslagit riksdagen att till Bidrag till hemmens forskningsinstitut för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Ifrågavarande forskningsinstitut bildades i början av år 1944. Lokaler ha beretts åt detsamma inom statens institut för folkhälsan, och dess arbete har i övrigt finansierats *dels* genom ett bidrag av 50 000 kronor för arbetsåret 1944/45 från det under nästföljande punkt berörda anslaget, *dels* genom bidrag från enskilda.

Institutet har nu hemställt om anvisande av 50 000 kronor jämväl för budgetåret 1945/46. Framställningen har tillstyrkts av *statens priskontrollnämnd* liksom ock av *departementschefen*, som därvid förutsatt, att från enskilt håll skulle tillskjutas minst lika stort belopp som statsbidraget.

Beträffande sina arbetsuppgifter har institutet anfört följande.

På det *ekonomiska området* avser man att studera konsumtionsvaruproduktionen inom och utom hemmen och analysera hemmens roll som produktionsfaktor. Vidare studeras olika former av hushållsorganisation och deras lönsamhet. Särskild uppmärksamhet skall ägnas frågan om kollektiva anordningar för hushållsarbetets bedrivande, smådrift contra stordrift. Vidare skall man studera varupriser och varukvaliteter, standardiseringsmöjligheter etc.

På det *arbetstekniska området* studeras hemmets olika sysslor med hänsyn till arbetets metodik och organisation samt arbetsplatsens utformning med hänsyn till arbetshöjder, arbetsytornas storlek, gången av arbetet, arbetsställning m. m. För redskap och andra hjälpmedel för arbetet utföras tidsstudier med hänsyn till arbetsgång och arbetsresultat. Energiförbrukningen mätes och rörelse- och trötthetsstudier utföras för de olika arbetena.

På *hygienens område* avser man att främst studera hemmen som arbetsplatser ur hygienisk synpunkt, arbetshygien, yrkessjukdomar etc.

När det gäller *livsmedel* avser man att taga upp frågor rörande kostens sammansättning och metoder för matberedning, konservering och lagring m. m.

I fråga om *textilier* överväger man att taga upp frågor rörande hemmens behov av olika produktion på detta område. Hemtextilier studeras ur ekonomisk synpunkt samt användbarhets- och trevnadssynpunkter.

Som bakgrund till samtliga undersökningar avser man att uppta *sociala och psykologiska problem*, som beröra hemarbete och hemorganisation, samt studera deras historiska utveckling. Undersökningar skola göras av regionala olikheter, generationsolikheter etc. Studier skola göras av arbetsmiljön i hemmen, normer för värdesättning av prestationerna på hemarbetets område, inverkan av träningsmomentet, tävlingsmomentet, effektiviteten av grupparbete, möjligheter till anlagsprov och arbetsdifferentiering etc.

Särskild uppmärksamhet skall ägnas frågan om barnens uppväxtmiljö och dennas beroende av hemorganisationen. Den lämpliga formen för sociala anordningar för hemmiljöns komplettering inom olika befolkningsgrupper studeras.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att för statsbidragets åtnjutande bör såsom villkor uppställas bland annat, att enskilda personer eller organisationer ställa till förfogande för verksamheten ett bidrag, motsvarande minst statsbidragets storlek.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till hemmens forskningsinstitut* för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

25:o) **Vissa utredningar och undersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 57), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa utredningar och undersökningar* för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

26:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 57), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

27:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 57) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 kronor.

28:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 57 och 58), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet.

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 800 kronor.

29:o) **Kristillägg. Provisoriskt lönetillägg.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkterna 38 och 39) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till ifrågasvarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Stockholm den 4 maj 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Sven Larsson, Karl Andersson, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Karlsson, Carlström, Gustaf Iwar Anderson, Emil Petersson, Johan Eric Ericson* och *Gustav Emil Andersson*; samt

från a n d r a kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Danielsson, Falla, Persson* i Tidaholm, *Pettersson* i Dahl, *Hall, Wallentheim, Holmström, Lindholm, Åkerström* och *Hoppe*.

Reservation

vid utskottets yttrande under rubriken Inledning av herr *Svensson* i Grönvik.
